

Asia: VM037:00/2016

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi

Kohta 1. Tässä voitte kommentoida maakunnalle nyt siirrettäviksi ehdotettavia tehtäviä tehtäväaloittain: kattavatko ehdotukset kaikki tehtäväalan tehtävät, jotka pitäisi siirtää? (1. MAKU II yleisperustelut luvut 2.3- 2.3.21)

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 1? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 2.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Terveydensuojelu, tupakkavalvonta, elintarvikevalvonta sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta ja eläinlääkäripalvelut (HE 2.3.1)

Kommenttinne tehtäväalasta

Tehtäväalan eli terveydensuojelun, tupakkavalvonnan, elintarvikevalvonnan sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan ja eläinlääkäripalveluiden muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan vakiintuneesti ympäristöterveydenhuolloksi, ja termiä ympäristöterveydenhuolto tulee käyttää myös jatkossa.

Maatalous ja maaseudun kehittäminen (HE 2.3.2)

Kommenttinne tehtäväalasta

-

Maataloustuotteiden markkinajärjestelyt, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus, laatu ja käyttö sekä kasvinterveyden valvonta (HE 2.3.3)

Kommenttinne tehtäväalasta

-

Kalatalous ja vesitalous (HE 2.3.4)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Aluekehittämisviranomaisten eräät tehtävät (HE 2.3.5)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Alueellisen lyhyen, pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakointi ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelu (HE 2.3.6)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Maakunnan suunnittelu ja maakuntakaavoitus (HE 2.3.7)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimien järjestämisen edistäminen (HE 2.3.8)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Luonnon monimuotoisuuden suojelun edistäminen ja kulttuuriympäristön hoito (HE 2.3.9)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Maastoliikennelain yleinen valvonta ja erityislupien myöntäminen liikuntarajoitteisille (HE 2.3.10)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyyn liittyvät valvontatehtävät (HE 2.3.11)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Alueellisen liikuntaneuvoston asettaminen yhteistyössä muiden maakuntien kanssa sekä liikunnan edistäminen maakunnassa alueellisen liikuntaneuvoston toiminnan kautta sekä ulkoilureittitehtävät (HE 2.3.12)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Vesihuollon edistäminen ja suunnittelu, vesivarojen käytön ja hoidon sekä turvariskien hallinnan tehtävät, alueelliset luonnonvaratehtävät ja huolehtiminen ympäristö-, vesihuolto- ja vesistötöiden toteuttamisesta (HE 2.3.13)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Vesien ja merensuojelu, vesien ja merenhoidon järjestäminen ja toteuttaminen sekä merialuesuunnittelu (HE 2.3.14)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Ympäristötiedon tuottaminen ja ympäristötietouden parantaminen (HE 2.3.15)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Alueelliset romanasiaian neuvottelukuntia ja romanasioita koskevat tehtävät (HE 2.3.16)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Yhteispalveluiden alueellinen järjestäminen ja kehittäminen (HE 2.3.17)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Saariston liikenteen suunnittelu ja järjestäminen (HE 2.3.19)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Maakunnan ja sen alueen kaikkien kuntien tekemällä sopimuksella maakunnan hoidettavaksi kunnissa siirretyt rakennusvalvonnan ja ympäristötoimen järjestämisen tehtävät, joiden hoitamiseen kunnat ovat osoittaneet maakunnalle rahoituksen (HE 2.3.20)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Maakunnan muut tehtävät (HE 2.3.21)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Muut huomiot maakunnille siirtyvien tehtävälöjen osalta

Muut mahdolliset huomionne tehtävälöistä

-

Kohta 2. Tässä voitte kommentoida Valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevaa lakiehdotusta (2. Laki Valtion lupa- ja valvontavirastosta), sen yksityiskohtaisia perusteluja sekä sitä koskevia yleisperusteluosuuksia: Muutos- ja korjausehdotuksia Valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen yksityiskohtaisiin perusteluihin sekä mahdolliset kommentit yleisperusteluihin

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 2? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 3.

Ei

Luku 1 Valtion lupa - ja valvontaviraston asema ja tehtävät (1-4 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 2 Valtion lupa- ja valvontaviraston organisaatio (5 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Valtion lupa- ja valvontaviraston johtaminen (6-9 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 4 Valtion lupa- ja valvontaviraston ohjaus (10-13 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Sosiaali- ja terveysalan tehtävistä vastaavaa toimialaa koskevat erityissäännökset (14-19 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 6 Eräiden ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittely Valtion lupa- ja valvontavirastossa (20-23 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 7 Erinäiset säännökset (24-32 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevat yleisperustelut ja muut huomiot

Kommenttinne yleisperusteluista tai muut huomionne lakiehdotuksesta. (Pyydämme yksilöimään yleisperustelun osuuden, jota kommentoitte.)

-

Kohta 3 Tässä voitte kommentoida Ahvenanmaan valtionvirastosta annettua lakiehdotusta (3. Laki Ahvenanmaan valtionvirastosta), sen yksityiskohtaisia perusteluja sekä yleisperusteluosuuksia: Muutos- ja korjausehdotuksia Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen yksityiskohtaisiin perusteluihin sekä mahdolliset kommentit yleisperusteluihin

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 3? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 4.

Ei

Muutos- ja korjausehdotukset Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen yksityiskohtaisiin perusteluihin

Kommenttinne lakiehdotuksesta. (Pyydämme viittaamaan pykälään/pykäliin, joita kommentoitte.)

-

Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevan lakiehdotuksen yleisperustelut ja muut huomiot

Kommenttinne yleisperusteluista tai muut huomionne lakiehdotuksesta. (Pyydämme yksilöimään yleisperustelun osuuden, jota kommentoitte.)

-

Kohta 4. Tässä voit kommentoida hallituksen esitykseen sisältyvää ehdotusta laiksi maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevan lainsäädännön voimaannpanosta (6. Voimaannpanolaki): Muutos- ja korjausehdotuksia voimaannpanolain pykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 4? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 5.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Yleiset säännökset (1-3 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Tehtäviä ja toimivaltaa koskevat säännökset (4-7 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 3 Henkilöstöä koskevat säännökset (8-10 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Yleiset kommentit esityksestä

Henkilöstövaikutuksia koskevat yleisperustelut ovat puutteelliset ja niitä on syytä täydentää. Yhteistoimintaa koskevissa perusteluissa todetaan, että neuvottelujen oikea-aikainen käynnistys ja valmisteluun liittyvä avoimuus ovat keskeisiä uudistuksen onnistumiselle. Luottamusmiesten ja henkilöstön edustajien asemaa ei ole riittävästi huomioitu muutoksen laajuus ja heidän tehtäväkenttensä huomioiden. Yhteistoiminnan ja maakuntien väliaikaishallinnon osalta on kiinnitettävä enemmän huomioita siihen, että myös valtiolta maakuntiin siirtyvän henkilöstö huomioidaan edustuksellisesti nykyistä paremmin.

Esitys ei ota riittävästi huomioon nykyisen henkilöstön asemaa. Esityksessä on kuvattu henkilöstön siirtymistä liikkeenluovutusperiaatteella kunnista, maakuntien liitoista ja valtiolta maakuntiin sekä

uuteen lupa- ja valvontavirastoon. Liikkeenluovutus ei kuitenkaan takaa yhtä työehtosopimuskautta pitemmälle ajalle palkkaa eikä palvelussuhteen muita ehtoja. Erillistä irtisanomissuojaa ei ole tässä yhteydessä otettu käyttöön. Henkilöstölle on turvattava muutosvaiheessa kattava muutostuki.

Liikkeenluovutus

8 §:n 1 momentissa ja 9 §:n 1 momentissa esitetään, että henkilöstön siirtyminen kunnista, kuntayhtymistä, maakuntien liitoista ja valtiolta maakuntaan tai maakuntien valtakunnalliseen palvelukeskukseen katsotaan liikkeenluovutukseksi. Liikkeenluovutuksen perusteella ei taata siirtyvälle henkilöstölle todellista muutosturvaa. Liikkeenluovutus suojaa vain siirtymähetkellä ja ainoastaan kuluvan sopimuskauden loppuun voimassa olevat palvelussuhde-ehdot. Liikkeenluovutuksen periaatetta tulisi jatkaa vuoden 2020 loppuun kaikkien maakuntauudistukseen liittyvien henkilöstösiirtojen osalta, jonka jälkeiselle ajalle tulisi säätää määräaikaisesta muutosturvasta, jolla taataan hallituksen linjauksen toteutuminen siitä, että muutoksella ei haeta henkilöstövähennyksiä. Säädös toteuttaisi lakiluonnoksessa todettua hyvää henkilöstöpolitiikkaa. Ilman nimenomaista säädöstä siirtymän jälkeen toiminnan ja henkilöstön vastaanottava organisaatio voi alkaa sopeuttaa toimintaansa ja poistamaan esimerkiksi päällekkäisiä toimintoja. Tämä voi johtaa henkilöstön irtisanomiseen, lomauttamiseen ja osa-aikaistamiseen. Mahdollinen toiminnan sopeuttaminen tulee toteuttaa ns. luonnollisen poistuman eli esim. eläköitymisten avulla – ei irtisanomalla, osa-aikaistamalla eikä palvelussuhteen ehtoja heikentämällä (pykäläehdotukset 8.1 § ja 9.1 §:t sekä yksityiskohtaiset perustelut s. 5-8).

Yhteistoiminta ja tiedottaminen

Uudistuksen toteuttaminen edellyttää yhteistoimintaneuvottelujen aloittamista oikea-aikaisesti ja riittävän ajoissa. Muutos on merkittävä ja henkilöstön edustajien tulee saada riittävästi vapautusta virka- ja työtehtävistä neuvottelujen ajaksi sekä niihin valmistautumista varten. Yhteistoiminnan tulee perustua riittävän aikaisin ja riittävän laajasti annettuun tietoon neuvoteltavista asioista. Neuvotteluissa tulee yhteistoimintalain mukaisesti neuvotella henkilöstön edustajien kanssa yksimielisyyden saavuttamiseksi ja henkilöstön edustajilla tulee olla aito vaikuttamismahdollisuus.

Työnantajan on aktiivisesti ja avoimesti tiedotettava henkilöstöä suunnitelluista ja tapahtuvista muutoksista. Epätietoisuus omasta työ- tai virkatehtävästä, uudesta organisaatiosta sekä palvelussuhteen ehdoista aiheuttaa suurta epävarmuutta, mikä voi vaikuttaa tuloksellisuuteen ja johtaa jopa työpaikan vaihtamiseen.

Henkilöstön edustus

Uudistuksen yhteydessä tulee huolehtia siitä, että valtiolta siirtyvällä henkilöstöllä on asiamukainen edustus yhteistoimintaneuvotteluissa ja väliaikaishallinnon toimielimissä, joissa on mukana

henkilöstön edustajia huomioiden valtiolta siirtyvää henkilöstöä koskevat merkittävät muutokset palvelussuhteen ehdoissa. Valtiolta siirtyvän henkilöstön oikeusturvan ja yhdenvertaisen kohtelun toteutuminen edellyttää valtiolta siirtyvän henkilöstön edustusta yhteistoimintaelimessä koko yhteistoiminnan ajan huomioiden myös valmisteluvaiheen ja siirtymäkauden. On huomattava, että valtion ja kunnan sopimus- ja neuvottelutoiminta poikkeavat tällä hetkellä merkittävästi toisistaan. Edunvalvonnassa on eroja myös toteutuksen osalta. Valtiolla edunvalvonta on järjestetty virastokohtaisesti ja osin valtakunnallisesti ja kunnissa paikkakuntaakohtaisuus on pääsääntönä.

Täytäntöönpanoa koskevan lakiluonnoksen yleisperusteluissa sivulla 182 todetaan yhteistoimintaa koskevasta toiminnasta maakunnissa, ”maakuntauudistuksen edellyttämät järjestelyt valmisteltaisiin yhteistoiminnassa muutoksen kohteena olevan henkilöstön edustajien kesken”. Periaatteen toteuttamiseksi maakuntien yhteistoimintaelimiä perustettaessa tulee varmistua siitä, että ao. elimissä on henkilöstöedustajia niin kunnista kuin valtioltakin. Tämä tulee erityisesti ottaa huomioon väliaikaishallinnon yhteistoiminnassa ja sitä koskevissa elimissä.

Luku 4 Omaisuusjärjestelyt (11-26 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Erinäiset säännökset (27-34 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Kohta 5. Tässä voit kommentoida hallituksen esityksen sisältämiä muita 224 lakiehdotusta, joilla toteutetaan maakuntauudistuksen edellyttämät tehtävänsiirrot maakunnille, Valtion lupa- ja valvontavirastolle ja muille virastoilla: Muutos- ja korjausehdotuksia esitysluonnoksen pykäliin (4. MAKU II lakiehdotukset) ja yksityiskohtaisiin perusteluihin (5. MAKU II yksityiskohtaiset perustelut).

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 5? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 6.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Ulkoministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 2.1 (lakiehdotukset 1-2)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Oikeusministeriö, 32 lakiehdotusta, luku 2.2 (lakiehdotukset 1-32)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Sisäministeriö, 6 lakiehdotusta, luku 1.1 (lakiehdotukset 1-3) ja luku 2.3 (lakiehdotukset 1-3)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Puolustusministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 2.4 (lakiehdotukset 1-2)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Valtiovarainministeriö, 20 lakiehdotusta, luku 1.2 (lakiehdotukset 1-8) ja luku 2.5 (lakiehdotukset 1-12)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Opetus- ja kulttuuriministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 2.6 (lakiehdotukset 1-14)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Maa- ja metsätalousministeriö, 72 lakiehdotusta, luku 1.3 (lakiehdotukset 1-72)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

Yleisenä huomiona maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lakiluonnoksista Suomen Eläinlääkäriliitto toteaa, että lakeihin esitetään merkittäviä ja periaatteellisia muutoksia, ja lakimuutosten valmisteluvaiheessa olisi jo tullut kuulla eri tahoja.

Suomen Eläinlääkäriliitto pitää välttämättömänä, että myös maa- ja metsätalousministeriön lakiehdotuksissa toimivaltainen viranomainen määrittää tarkemmin ja viranhaltijan pätevyysvaatimuksista säädetään.

Lakiluonnokset ympäristöterveydenhuollon alalta ovat epäyhtenäisiä viranomaisen määrittelyn ja viranhaltijan pätevyysvaatimusten osalta. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan terveydensuojelulaissa viranomainen ja viranhaltijan pätevyysvaatimukset määrittää tarkasti, mutta maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lakiluonnoksissa viranomaiseksi säädetään yleisesti maakunta. Toimivaltaisen viranomaisen tulee ilmetä yksiselitteisesti lainsäädännöstä, eikä sitä voi jättää maakuntien määriteltäväksi. Viranomaishallinto on järjestettävä kaikissa maakunnissa yhtenevästi.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan viranomaiseksi on voimassaolevassa lainsäädännössä säädetty mm. aluehallintovirasto. Perusteluna maakunnan säätämiseksi viranomaiseksi on käytetty juuri tätä, että aiemmin viranomainen on ollut aluehallintovirasto, joka on voinut järjestää valvonnan haluamallaan tavalla. Suomen Eläinlääkäriliitto korostaa, että aluehallintovirastoa ja maakuntaa ei voi rinnastaa vastaavanlaisiksi viranomaisiksi. Aluehallintovirastoja on kuusi ja niissä työskentelee 1200 htv maanlaajuisesti. Aluehallintovirastot ovat virkamiesjohtoisia asiantuntijaorganisaatioita. Maakuntia taas perustetaan 18 ja ne ovat kooltaan hyvin erilaisia. Työntekijöitä niihin siirtyy noin 220 000. Lisäksi niihin valitaan johto maakuntavaaleilla neljän vuoden välein. Viranhaltijoiden toimivalta määritellään hallintosäännössä, jonka hyväksyy maakuntavaltuusto. Voimakkaita pakkokeinoja käyttävää viranomaisvalvontaa ei pitäisi voida järjestää maassa 18 eri tavalla.

29. Laki eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain muuttamisesta

44 § Maakunta

Lakiluonnoksen mukaan maakunta huolehtii sivutuotelain mukaisista tehtävistä. Maakunnan eläinlääkäri tulee mainita nykyllä lainsäädännön mukaisesti suoraan sivutuotelain mukaisena viranomaisena, koska merkittävä osa sivutuotevalvonnan tehtävistä vaatii virkaeläinlääkäriä ja sivutuotevalvonnalla on suuri merkitys erityisesti eläintautien leviämisen estämisessä.

Afrikkalainen sikarutto on esimerkki taudista, joka leviää helposti. Leviäminen voi tapahtua esimerkiksi tilarehustamoiden kautta, joissa käytetään elintarviketeollisuuden sivutuotteita. Toimijoiden innovatiivisuus on suurta, ja onkin ensiarvoisen tärkeää, että valvova viranomainen ymmärtää syvällisesti epidemiologiaa ja eläintauteja, jotta hän kykenee nopeasti arviomaan toiminnan riskit ja ennaltaehkäisemään tautien leviämisen.

Mikäli sivutuotelaissa viranomaisena on maakunta, luonnoksessa pitää kuvata toimivallan siirto maakunnalta viranhaltijoille ja sivutuotevalvonnan viranhaltijoita koskevat pätevyysvaatimukset. Viranhaltijan tulee olla eläinlääkäri.

31. Laki eläinsuojelulain muuttamisesta

35 § Maakunta ja 36 § poliisi

Lakiluonnoksen mukaan maakunta huolehtii eläinsuojelulain mukaisista tehtävistä, ja valvontaviranomaisista poistettaisiin kunnaneläinlääkäri ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija. Tämä muutos on periaatteellinen, merkittävä ja erittäin huolestuttava.

Eläinlääkäriliiton mielestä maakunnan virkasuhteinen eläinlääkäri tulee nimetä eläinsuojeluviranomaiseksi myös tulevassa eläinsuojelulaissa. Eläinsuojeluvalvonnassa käytetään paljon pakkokeinoja ja puututaan perusoikeuksiin, kuten yksityisyyden ja omaisuuden suojaan (Perustuslaki 731/1999 10 §, 15 §). Kun ryhdytään kiireellisiin toimiin, kuten eläimen lopettaminen ja tilapäisen hoidon hankkiminen, tai määrätään uhkasakko, tulee toimivallan olla mahdollisimman selvästi määritelty lainsäädännön tasolla.

Jos eläinsuojeluvalvontaviranomaisena on maakunta, tulee eläinsuojelulain mukainen päättävältä delegoida erikseen viranhaltijoille. Luonnoksessa pitää kuvata toimivallan siirto maakunnalta viranhaltijoille ja eläinsuojeluvalvonnan viranhaltijoita koskevat pätevyysvaatimukset. Mikäli maakunnat voivat itsenäisesti määritellä miten tehtävät delegoidaan, voivat eläinsuojeluvalvonnan käytännöt vaihdella huomattavasti.

Tällä hetkellä valvontaviranomaisena toimii lähes poikkeuksetta valvontaeläinlääkäri, mikä on hyvä ja toimiva käytäntö. Valvontaeläinlääkärijärjestelmä on perustettu vasta 2009 jälkeen ja se on parantanut eläinsuojeluvalvonnan vaikuttavuutta ja yhdenmukaisuutta. Valvojan viranomaisen tulee jatkossakin olla eläinlääkäri, sillä eläinsuojeluvalvonnassa eläimen hyvinvoinnin arviointi on tärkeintä. Valvojan pitää tarkastuksen aikana arvioida eläimen olosuhteet, hoito ja ravitsemus, sen terveys ja sen mahdollisesti kokema kipu ja kärsimys. Valvojan on osattava arvioida myös, kuinka ruokinta ja olosuhteet vaikuttavat eläimen terveyteen, mitä haittaa laiminlyönneistä on eläimille sekä miten erilaiset sairaudet oireilevat. Nämä on osattava arvioida luotettavasti jokaisella tarkastuskerralla. On siis erittäin tärkeää, että eläinsuojeluvalvontaa tekee aina maakuntaan virkasuhteessa oleva eläinlääkäri. Kokonaisuuden arviointi on edellytys sille, että voidaan valita oikeat toimenpiteet, määräykset tai kiireelliset toimenpiteet, joissain tapauksissa eläimen lopettaminen. Viranhaltijalla on oltava toimivalta tehdä ja toimeenpanna päätökset jo tarkastuskäynnillä, jotta vältetään eläinten kärsimyksen pitkittyminen.

Kansalaiset odottavat tehokasta eläinsuojeluvalvontaa siten, että pitkittyneet eläinsuojelutapaukset saadaan päätökseen. Toimiva valvontajärjestelmä edellyttää vankkaa asiantuntemusta eläinten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä juridista osaamista. Lainsäädännössä tulisiikin säätää viranomaisen pätevydestä tehtävään.

Luonnoksen mukaan maakuntien vastuulle tulee myös kiireellisten

eläinsuojeluvalvontatehtävien hoitaminen virka-ajan ulkopuolella. Tämä on kannatettava kirjaus. Tehtävä on kuitenkin uusi, joten siihen on varattava lisää rahoitusta.

Yleisenä huomiona Suomen Eläinlääkäriliitto toteaa, että on erittäin valitettavaa, että termi eläinlääkintähuolto kumotaan ja elintarviketurvallisuuden kokonaisuus sekä yhteys eläinten ja ihmisten terveyden välillä hämärtyy lainsäädännössä. Toivottavasti esitetyt muutokset eivät heikennä Suomen erinomaista zoonoosi- ja eläintautitilannetta ja huononna eläinten hyvinvoinnin valvontaa. Nämä ovat elintarvikevientimme kulmakiviä.

Eläinlääkäriliitto huomauttaa myös, että luonnoksesta laiksi eläinlääkäripalveluista puuttuu lain tavoite. Se tulisi määritellä, ja ihmisten ja eläinten terveyden yhteys tulisi huomioida lain tavoitteessa.

Lisäksi laissa tulisi säätää, että maakunnassa on oltava tarpeellinen määrä eläinlääkärin virkoja lain mukaisten tehtävien hoitamista varten.

3 § Määritelmät

4) Peruseläinlääkäripalveluiden määritelmän tulisi sisältää myös tuotantoeläintiloille

tarjottava terveydenhuolto. Kyseinen palvelu on nykyisessä tuotantoeläintaloudessa ehdoton toimintaedellytys, ja sen kohtuuhintainen saatavuus kaikille tiloille on turvattava maakunnasta ja yksityisen palvelun saatavuudesta riippumatta. Tulisi myös harkita, miten painotettaisiin hyötyeläinten terveyden ja sairauden hoitoa tilanteissa, joissa eläinlääkäri ei ehdi tarjota kaikkea häneltä pyydettyä palvelua. Hyötyeläinpalveluja on tällä hetkellä vaikeampi hankkia yksityisiltä palveluntarjoajilta, joten maakunnan tuottamalla eläinlääkäripalvelulla tulisi ensisijaisesti varmistaa kaikkien eläinten kiireellisen avunsaannin jälkeen hyötyeläinten kiireetön sairauden hoito ja terveydenhuolto.

7 § Maakunta

On tärkeää, että lakiin on kirjattu mahdollisuus julkisen eläinlääkäripalvelun tarjoamiseen ilman yhtiöittämisvelvoitetta myös kiireettömien ei-hyötyeläimille suunnattujen palvelujen osalta. Nykyisen kunnaneläinlääkärien palkkausjärjestelmän ollessa voimassa yhtiöittämisvelvoite hankaloittaisi merkittävästi kiireellisen eläinlääkäripalvelun sekä hyötyeläinten palvelun järjestämistä sekä vaarantaisi hyvin toimivan ja kattavan viranomaisverkon, jonka ansiosta ihmisten ja eläinten terveyttä sekä elinkeinoa uhkaaviin riskeihin reagoidaan nopeasti. Praktiikan ja virkatehtävien yhdistäminen on harvaan asutuilla seuduilla kustannustehokkain tapa järjestää palvelut. Yhtiöittämisvelvoite, joka koskisi ei-kiireisen ja ei- tuotantoeläinten palvelun osuutta kokonaisuudesta, rajaa voimakkaasti maakunnan mahdollisuuksia järjestää lakisääteinen kiireinen apu kaikille eläinlajeille kustannustehokkaasti.

On tärkeää varmistaa, että maakunnat voivat sopia keskinäisestä yhteistyöstä joustavasti.

§ 11 Peruseläinlääkäripalvelu

Kolmannessa momentissa mainittu alue tulisi määritellä. Nykyisessä lainsäädännössä säädetään, että peruseläinlääkäripalvelua virka-aikaan muille kuin hyötyeläimille ei tarvitse järjestää, ”jos palvelua on muuten saatavilla yhteistoiminta-alueella”. Nyt on esitetty kirjaukseksi ”siltä osin kuin palvelua on muutoin alueella saatavilla”. Mikäli esitetty kirjaus tarkoittaa maakunnan aluetta, on kyseessä merkittävä muutos verrattuna nykyisen lainsäädännön yhteistoiminta-alueeseen, joita on tällä hetkellä yli 60 kappaletta maassa. Pykälän 8 mukaan Evira määrittelee eläinlääkäripalvelujen valtakunnalliset saatavuustavoitteet. Näin ollen esitetyn 3 momentin ensimmäisen virkkeen lopussa tulisi huomioida nämä valtakunnalliset tavoitteet esim. ”siltä osin kuin palvelua on muutoin alueella saatavilla huomioiden 8 § mukaiset saatavuustavoitteet”.

Kirjaus: ”Maakunnan tarjotessa mainittua palvelua kilpailutilanteessa markkinoilla se voi yhtiöittämisvelvollisuuden estämättä hoitaa tehtävää omana toimintanaan edellyttäen, että palvelusta peritään 21 §:ssä tarkoitettuja maksuja ja ettei toimintaan sovelleta, mitä 22 §:ssä säädetään.” kaipa tarkentamista. Tarkoitus on ilmeisesti, ettei kilpailtuun seuraeläinten peruseläinlääkintään saa soveltaa 22 § mukaista maakunnan osallistumista kustannuksiin, mutta tuotantoeläinten eläinlääkärikäynteihin 22 § saa soveltaa. Tuotantoeläinkäyntien osalta maakunnan mahdollisuus osallistua kustannuksiin on erittäin tärkeä niin eläinsuojelullisista syistä kuin maatalousyrittäjien yhdenvertaisuuden kannalta.

Mahdollisuus tarjota palvelua kilpailutilanteessa yhtiöittämisvelvoitteen estämättä on tärkeä. Lakisääteiset palvelut ja valvontatehtävät voidaan järjestää tarkoituksenmukaisimmin ja kustannustehokkaimmin, kun maakunnan virkasuhteiset eläinlääkärit voivat hoitaa kaikkia tehtäviä virkansa puitteissa eikä osaa tehtävistä tarvitse järjestää yhtiömuodossa.

Velvollisuus periä maksuja toimitiloista, työvälineistä sekä avustavan henkilökunnan palkkauksesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi silloin, kun maakunta toimii kilpailutilanteessa, tasapainottaa tilannetta yksityisen ja julkisen eläinlääkäripalvelutuotannon välillä, mutta ei täysin toteuta markkinaehtoista hinnoittelua. Jotta markkinaehtoinen hinnoittelu toteutuisi paremmin, kaikki kulut, myös osuus eläinlääkäriin peruspalkasta ja sivukuluista, pitäisi laskea ja jyvittää toimenpiteisiin. Tämä olisi työlästä, joten todennäköisesti maakunta perii kiinteää klinikkamaksua, joka on myös nykyään yleisin tapa maksua perittäessä.

Klinikkamaksun tulisi olla nykyisiä (tavanomaisesti 10-15 euroa) korkeampi, jotta sillä olisi merkittävää vaikutusta alueella toimivien yksityisen palveluntarjoajien asemaan. Jos kiinteä klinikkamaksu olisi suuri, nostaisi se pienten perustoimenpiteiden hinnat julkisella puolella huomattavan korkeiksi, ja vaativampien toimenpiteiden hinnat olisivat vastaavasti edullisemmat. Tämä vääristäisi asetelmaa julkisen ja yksityisen eläinlääkäripalvelutuotannon välillä entisestään. Jotkut kunnat perivät tällä hetkellä helppojen toimenpiteiden yhteydessä pienempää klinikkamaksua kuin vaativissa toimenpiteissä, mutta tämä ei merkittävästi vaikuta edellä kuvattuun asetelmaan.

Velvollisuus periä maksuja on kokemusten perusteella saanut eläinlääkärit laskemaan omaa osuuttaan asiakkaalta perittävästä maksusta, jos eläinlääkärien on perittävä sekä klinikkamaksu maakunnalle että oma palkkionsa. Tällöin maksuilla ei ole vaikutusta epäreiluun kilpailuasetelmaan. Olisikin tarkoituksenmukaista, että maakunta perisi tämän niin sanotun klinikkamaksun suoraan asiakkaalta.

Maksuista tulee tuloa maakunnalle, jolloin maksun periminen saattaa ohjata tuottavan palvelun järjestämiseen kannattamattoman hyötyeläinpalvelun kustannuksella. Maakuntia tulee ohjata kiireellisen eläinlääkäripalvelun sekä hyötyeläinten eläinlääkäripalvelun tarjoamisen painottamiseen.

Maakunnan on mahdollista huomioida yksityinen tarjonta hyödyntämällä mahdollisuus kerätä klinikkamaksujen lisäksi laitemaksuja ja puhelinmaksuja, hankkimalla vain sellaisia laitteita, jotka ovat perusteltavissa kiireisillä hoidoilla, hinnoittelemalla laitemaksut kustannusperusteisesti, tarjoamalla ajanvarauksella peruseläinlääkäripalveluita vain virka-aikoina, mitoittamalla eläinlääkintähuollon palvelut lakisääteisten tehtävien perusteella ja tekemällä hyvää yhteistyötä yksityisten erikoiseläinlääkäripalveluiden kanssa asiakasnäkökulmaa korostaen.

Maakunnan perimän kiinteän klinikkamaksun vaikutus ei ole välttämättä se mitä tavoitellaan, joten maksujen perimisen tulisi olla monipuolisempaa ja todelliset kustannukset tulisi huomioida paremmin. Myös klinikkamaksun pakollisuutta tulee arvioida uudelleen.

17 § Eläinlääkäripalveluiden järjestäminen

Yliopistollinen eläinsairaala huolehtii Helsingin ja Espoon sekä Mäntsälän ja sen lähiympäristön eläinlääkäripäivystyksestä ja tuottaa kiireistä eläinlääkäriapua kaikille kotieläimille sekä tarjoaa asiakkaille mahdollisuuden eläinten erikoistason hoitoon myös päivystysaikana. Yliopistollinen eläinsairaala toimii myös tärkeänä läheteklinikkana muualta Suomesta tuleville potilaille. Pääkaupunkiseudun merkittävät kansainväliset hevostapahtumat tarvitsevat niin ikään päivystävää sairaalatasoista hoitopaikkaa. Järjestely, jossa osa pääkaupunkiseudun sekä Mäntsälän seudun kunnista ostaa Yliopistolliselta eläinsairaalta eläinlääkäripäivystyksen, on merkittävä myös valtakunnallisesti eläinlääkäreiden koulutuksen potilasmateriaalin turvaamisessa. Järjestely tulee

voida turvata jatkossa lainsäädännöllä eikä eläinlääkäripalveluja tarvitsisi kilpailuttaa, jos yliopisto tarjoaa vastaavat palvelut.

19 § ja 21 §

Maksut

Eläinlääkäriliitto esittää, että pykälään 21 lisättäisiin, että työmarkkinaosapuolten yhdessä niin päättäessä maakunta voisi periä myös pykälässä 19 mainitut maksut eläinlääkäriin puolesta. Tämä mahdollistaisi palkkausjärjestelmän uudistamiseen liittyvän kokeilun sekä tulevaisuudessa myös uudenlaisen palkkausjärjestelmän maakunnan eläinlääkäreille ilman uutta lainsäädännön muutosta.

22 § Maakunnan osallistuminen eläinlääkäripalvelusta kotieläimen omistajalle tai haltijalle aiheutuneisiin kustannuksiin

Pykälää tulisi tarkentaa ja määritellä. Nykyisin useissa kunnissa on käytössä subventioita, joilla kunta tai kuntayhtymä pyrkii yleensä ensisijaisesti tasa-arvoistamaan eri etäisyyksillä virkaeläinlääkäriin vastaanotosta sijaitsevien eläinten pitopaikkojen eläinlääkärikäynnistä aiheutuneita kuluja maksamalla kotieläimen haltijan puolesta suoraan eläinlääkärille esimerkiksi osan kilometrikorvauksista tai käyntimaksuista. Ehdotetusta uudesta pykälästä ei käy riittävän selvästi ilmi, tarkoitetaanko siinä nimenomaan näitä nyt kunnan eläinlääkärille asiakkaan puolesta maksamia subventioita, vai joitakin muita mahdollisia kuluja.

39. Laki eläintautilain muuttamisesta

40 § Hätärokotus

Pykälään tulee kirjata, että maakunnan virkaeläinlääkäri vastaa hätärokotusten toteuttamisesta.

85 § Maakunta

Eläintautilakiluonnoksessa valvovaksi viranomaiseksi esitetään maakuntaa. Nykylainsäädännössä eläintautivalvonnan tehtävät on osoitettu suoraan kunnaneläinlääkäriin tehtäviksi. Luonnoksessa eläintautilaiksi eläinlääkärille on säädetty vain 89§:n mukainen taudintorjunnan johtaminen, eli

maakunta voisi delegoida eläintautivalvonnan käytännön töitä myös muille kuin eläinlääkärinkoulutuksen saaneille.

Eläintautivalvonta, eläintautien ja eläimistä ihmisiin tarttuvien tautien havaitseminen ja tunnistaminen sekä tautitorjunnan onnistuminen edellyttävät aina eläinlääkärin asiantuntemusta. On osattava tunnistaa vähäisetkin oireet ja arvioida niiden merkitystä. Suomen hyvää tautitilannetta ja vientinäkyelmiä ei pidä vaarantaa sillä, että viranhaltijan pätevyysvaatimukset jätetään määrittelemättä. Eläintautivalvonnassa tulee ymmärtää syvällisesti epidemiologiaa sekä osata aina arvioida eläimen terveydentilaa, joten on syytä säätää tehtävä suoraan maakunnan virkasuhteisen eläinlääkärin tehtäväksi. Valvonnassa käytetään lisäksi voimakkaita pakkokeinoja ja puututaan perusoikeuksiin, kuten omaisuuden suoja ja elinkeinonvapaus (Perustuslaki 731/1999, 10 §, 18 §), joten viranhaltijan eläinlääkärin pätevyydestä on säädettävä laissa. Valvonnan järjestämisen tulee olla yhdenmukaista kautta maan.

Luonnoksessa edellytetään maakunnan järjestävän helposti leviävien ja vaarallisten eläintautien torjunnan sekä toimialaamme kuuluvien, kiireellisten jäsenvaltioiden välisten siirtojen ja viennin valvonnan myös virka-ajan ulkopuolella. Tämä on kannatettavaa. On varmistettava, että maakunnat voivat lainsäädännön mukaan myös järjestää tämän tarvittaessa yhteistyössä muiden maakuntien kanssa. Tähänkin on varattava lisärahoitus, jos tarkoitus on, että päivystys on tiheämpi kuin tällä hetkellä kahden päivystävän läänineläinlääkärin käytäntö.

55 Laki elintarvikelain muuttamisesta

Elintarvikelain kiireellisiä toimia koskeva 63 § esitetään kumottavaksi. Vastaava oikeus kiireellisiin toimiin ryhtymiseen viranhaltijatasolla tarvitaan jatkossakin, jotta vakaviin elintarvikevaaratilanteisiin voidaan puuttua viipymättä.

31 § Maakunta

Luonnoksen mukaan maakunnan on huolehdittava toimialueellaan elintarvikevalvonnasta siten kuin tässä laissa säädetään. STM:n terveydensuojelulakiluonnoksen mukaan maakunnan terveydensuojeluun kuuluvista tehtävistä taas huolehtii maakunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin (maakunnan terveydensuojeluviranomainen). Maakuntavaltuusto voi antaa maakunnan terveydensuojeluviranomaiselle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle. Vastaava muotoilu pitäisi sisällyttää elintarvikelakiin. Elintarvike- ja terveydensuojelulain mukaisilla tehtävillä on paljon yhtymäkohtia ja ne on nykyisin hoidettu kunnissa samassa toimielimessä. Hallinnollisten käytäntöjen pitäisi olla tältä osin yhteneviä.

43 § Lihantarkastus ja siihen liittyvä valvonta

Nykyinen järjestelmä, jossa lihentarkastuksesta ja laitosvalvonnasta pienteurastamoissa ja riistankäsittelylaitoksissa huolehtii Elintarviketurvallisuusvirasto, on osoittautunut erityisesti laitosvalvonnan osalta ongelmalliseksi ohjauksen ollessa puutteellista. Tehtävän siirtoa maakunnille tulisi harkita, tai Eviran ohjausta vahvistaa merkittävästi. Jos valvontatehtävät siirrettäisiin maakunnan virkaeläinlääkärin vastuulle, olisi lihentarkastusta pienteurastamoissa ja riistankäsittelylaitoksissa vain yksi työnantaja, mikä olisi töiden järjestelyn kannalta käytännöllisempää ja kustannustehokkaampaa.

49 § Tarkastus- ja läsnäolo-oikeus

Kotirauhan piirissä tarkastuksen voi tehdä vain valvontaviranomainen. On tärkeää huolehtia siitä, että maakunnan eläinlääkärille delegoidaan valvontaviranomaisen tehtävät, sillä maakunnan eläinlääkärit tekevät tarkastuksia alkutuotantopaikkoihin, joista osa luetaan kotirauhan piiriin kuuluviksi.

61. Laki maksajavirastotehtävien hoitamisesta maakunnissa

3 §

Kirjaus, ettei maakunta saa siirtää maksajavirastotehtävien hoitamista maakunnan liikelaitokselle, tulisi poistaa, tai perustella nykyistä paremmin. Liikelaitoksista käsin suoritetaan valvontaa, joten olisi luontevaa, että myös täydentävien ehtojen valvonta voitaisiin suorittaa liikelaitoksista. On tärkeää, että ympäristöterveydenhuolto pysyy yhtenä kokonaisuutena joko järjestävässä maakunnassa tai maakunnan liikelaitoksessa.

Liikenne- ja viestintäministeriö, 8 lakiehdotusta, luku 1.4 (lakiehdotukset 1-8)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Työ- ja elinkeinoministeriö, 28 lakiehdotusta, luku 1.5 (lakiehdotukset 1-2) ja 2.8 (lakiehdotukset 1-26)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Sosiaali- ja terveysministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 1.6 (lakiehdotukset 1-4) ja luku 2.9 (lakiehdotukset 1-10)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Ympäristöministeriö, 26 lakiehdotusta, luku 1.7 (lakiehdotukset 1-8) ja luku 2.10 (lakiehdotukset 1-18)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Kohta 6. Tässä kohdassa voitte jättää muita lausunnoilla olevaa hallituksen esitystä koskevia uudistuksen täytäntöönpanoon liittyviä kommenttejanne, huomioitanne ja näkemyksiänne.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 6? Pakollinen kysymys.

Ei

Ulkoministeriön hallinnonala

-

Oikeusministeriön hallinnonala

-

Sisäministeriön hallinnonala

-

Puolustusministeriön hallinnonala

-

Valtiovarainministeriön hallinnonala

-

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

-

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

-

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

-

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

-

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

-

Ympäristöministeriön hallinnonala

-

Hallinnonalariippumaton yleinen palaute täytäntöönpanoa koskeviin lakiehdotuksiin

-

Lahti Päivi
Suomen Eläinlääkäriliitto ry